

Kral Carlo di Borbone Zamanında Osmanlı-Napoli İlişkileri (1737 – 1759)

Fatih Karabulut

İstanbul, Sarmal Kitabevi, 2022, 130 sayfa, ISBN: 978-625-8349-39-9.

Mehmet Can FINDIKCI‡

İncelediğimiz eserin yazarı Fatih Karabulut, 1977 yılında Van’da doğmuştur. Akademik hayatına Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Tarih Bölümünden mezun olarak başlamıştır. 2015 yılında “1556-1557 Tarihli Divân-ı Hümâyûn Ruûs Defteri” başlıklı teziyle yüksek lisans, 2021 yılında “Avrupa Veraset Savaşları Sırasında Osmanlı–Avrupa Devletleri İlişkileri (1699–1756): Savaşların Gölgesindeki Diplomasi” başlıklı teziyle de doktorasını tamamlamıştır. Temel çalışma alanı ise XVIII ve XIX. yüzyıl Osmanlı–Avrupa tarihidir.

Fatih Karabulut’un *Kral Carlo di Borbone Zamanında Osmanlı-Napoli İlişkileri (1737-1759)* adlı eseri, 18. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu ile Napoli Krallığı arasındaki diplomatik, siyasi ve askerî ilişkileri derinlemesine inceleyen önemli bir çalışmadır. Kitap, İspanya Veraset Savaşları sonrasında Avrupa’da değişen güç dengelerini ve bu değişimlerin Osmanlı-Napoli ilişkilerine etkisini analiz etmektedir.

Karabulut’un eseri, Carlo di Borbone döneminde Osmanlı İmparatorluğu ile Napoli Krallığı arasındaki ilişkilerin nasıl şekillendiğini detaylandırmaktadır. Bu dönemde, Akdeniz’deki ticaret yollarının güvenliği, korsanlık faaliyetleri ve denizcilik politikaları, iki devlet arasındaki diplomatik temasların ana konularını oluşturmuştur.

‡ Yüksek Lisans Öğrencisi, Hitit Üniversitesi Tarih Bölümü, Çorum, mcanfindikci@gmail.com

Napoli Krallığı, Akdeniz'deki ticari çıkarlarını korumak ve genişletmek amacıyla Osmanlı İmparatorluğu ile dostane ilişkiler kurma çabası içine girmiştir. Bu bağlamda, Napoli'den Osmanlı limanlarına düzenli ticaret seferleri düzenlenmiş ve karşılıklı ticaret anlaşmaları yapılmıştır. Karabulut, arşiv belgeleri ve dönemin kaynaklarını kullanarak, bu ticari ilişkilerin boyutlarını ve önemini ortaya koymaktadır.

Eserde, Osmanlı ve Napoli donanmalarının Akdeniz'deki iş birlikleri de incelenmektedir. Özellikle korsanlık faaliyetlerine karşı ortak hareket etme çabaları ve deniz ticaretinin güvenliğini sağlama konusundaki iş birlikleri, dönemin denizcilik politikaları açısından önemli bilgiler sunmaktadır. Karabulut, bu bağlamda, Osmanlı ve Napoli donanmalarının seferleri, karşılaştıkları zorluklar ve elde ettikleri başarıları detaylandırmaktadır.

Diplomatik ilişkilerin merkezinde elçilik faaliyetleri yer almıştır. Napoli'den gönderilen elçiler, Osmanlı sarayında genellikle saygıyla karşılanmış, belirli protokoller çerçevesinde müzakereler gerçekleştirilmiştir. Bu elçiler, Osmanlı hükûmetinden özellikle ticaret yollarının güvenliğini sağlamalarını, korsanlık faaliyetlerini kontrol altına almalarını ve Akdeniz'deki barış ortamını korumalarını talep etmişlerdir.

Karabulut, bu diplomatik yazışmaların büyük bir kısmını Osmanlı arşiv belgeleri üzerinden inceleyerek, iki taraf arasındaki resmî temasların nasıl yürütüldüğünü ve hangi meselelerin öncelikli olarak ele alındığını ortaya koymaktadır. Yazışmaları, karşılıklı güvensizlikleri ve çözülmeye çalışılan ticari ve siyasi krizleri de gözler önüne sermektedir.

Karabulut, kriz anlarında her iki tarafın temsilcilerinin nasıl bir diplomatik strateji izlediğini ve hangi adımların barışçıl çözüme katkı sağladığını analiz etmektedir. Bu durum, 18. yüzyılda diplomasi kültürünün ne kadar gelişmiş olduğunun da bir göstergesidir.

Karabulut'un eserinde de değinildiği gibi, diplomatik yazışmalar ve çeviriler, dil etkileşiminin önemli bir parçasını oluşturmuştur. Napoli'den Osmanlı sarayına gönderilen mektuplar ve diplomatik belgeler, tercümanlar aracılığıyla çevrilerek, iki kültür arasında bir köprü kurulmasını sağlamıştır. Osmanlı-Napoli ilişkilerinin yalnızca siyasi ve ticari boyutlarla sınırlı kalmadığı, aynı zamanda güçlü bir kültürel alışverişe dayandığı ortaya konulmuştur.

Diplomatik misyonlar, ticaret anlaşmaları ve saraylar arası etkileşimler, iki kültür arasında sanattan müziğe, mimariden mutfak kültürüne kadar geniş bir alanda izler bırakmıştır. Bu kültürel etkileşim, Osmanlı ve Napoli toplumlarının birbirini tanımaya ve anlamaya zemin hazırlamış, aynı zamanda Akdeniz kültür havzasında ortak bir kimliğin oluşturulmasına katkıda bulunmuştur. Kitap, kültürel temasların diplomasi kadar önemli olduğunu ve bu tür

etkileşimlerin tarihsel bağlamda nasıl kalıcı izler bırakabileceğini etkileyici bir şekilde göstermektedir.

Fatih Karabulut'un çalışmasındaki en önemli güçlü yön, arşiv belgelerine ve birincil kaynaklara dayanmasıdır. Yazar, Osmanlı arşivlerinden, Napoli kaynaklarından ve dönemin diplomatik yazışmalarından yararlanarak titiz bir analiz sunmaktadır. Bu durum, kitabı tarih yazımı açısından güvenilir ve bilimsel bir çalışma hâline getirmektedir. Yazar, Osmanlı ve Napoli arasındaki ilişkilerin Akdeniz'deki jeopolitik ve ekonomik bağlamını oldukça iyi analiz etmektedir. Deniz ticareti, korsanlık ve stratejik limanların kontrolü gibi konuları ele alarak, iki devlet arasındaki çıkar çatışmalarını ve iş birliklerini net bir şekilde açıklamaktadır.

Kitap, kronolojik bir düzende ilerlemekte ve okuyucuya dönemin olaylarını anlamada kolaylık sağlamaktadır. Diplomatik temasların nasıl başladığı, hangi olayların ilişkileri derinleştirdiği ve hangi krizlerin ortaya çıktığı, kitapta net bir şekilde sunulmuştur.

Tarih alanında uzman olmayan ya da konuya yeni ilgi duyan okuyucular için bu kitabın dili, zaman zaman anlaşılması güç hâle gelebilmektedir. Ne var ki harita, tablo ve görsellerin daha fazla olması, okuyucuların metni daha kolay kavramasına yardımcı olabilir.

Sonuç olarak Fatih Karabulut'un eseri, Osmanlı diplomasi tarihine ve Akdeniz siyasetine dair özgün ve değerli bir katkıdır. Yazar, arşiv belgelerine dayalı titiz bir çalışma yürütmüş ve Osmanlı-Napoli ilişkilerinin farklı yönlerini başarıyla analiz etmiş, böylece Osmanlı-Napoli ilişkileri üzerine detaylı bir akademik çalışma sunarak literatüre önemli bir katkı sağlamıştır. Kitap; tarihçiler, uluslararası ilişkiler uzmanları ve Osmanlı diplomasisi üzerine araştırma yapan akademisyenler için önemli bir referans kaynağıdır.

Kitap, Osmanlı'nın doğrudan etkileşimde olduğu büyük Avrupa güçleri (Fransa, İngiltere, Avusturya, Rusya) üzerine yapılan çalışmalardan farklı olarak, Napoli Krallığı gibi daha az incelenmiş bir aktörü odağına alması bakımından oldukça değerlidir. Osmanlı-Napoli ilişkileri, Osmanlı'nın Akdeniz politikasının bir parçası olarak önemli bir yere sahip olmasına rağmen, akademik literatürde yeterince ele alınmamıştır. Karabulut'un bu eseri sayesinde, hem ülkemizdeki tarih akademisi kısmen az değinilmiş bir dönemi ele almak için altyapı bulmuş hem de sosyal açıdan 15-16. yüzyıl Avrupa ve Akdeniz kültürlerinin nasıl şekillendiği siyasi konjonktür altında işlenmiştir. Kitabın, Osmanlı ve Napoli arasındaki ilişkileri tarihsel bir bağlama oturarak, dönemin siyasi, ekonomik ve toplumsal koşullarına dair yeni perspektifler sunarak bu boşluğu dolduran özgün ve detaylı bir çalışma olduğunu söyleyebiliriz. Osmanlı diplomatik yazışmaları, Napoli Krallığı'nın resmî belgeleri ve dönemin seyyahlarının gözlemleri gibi çeşitli kaynakları analiz etmesi, eserin akademik güvenilirliğini artırmaktadır.

Napoli'nin Osmanlı ile ilişkilerde izlediği politika, dönemin büyük güçleriyle olan rekabeti çerçevesinde değerlendirilmiş, Osmanlı'nın Akdeniz'deki siyasi stratejisiyle nasıl örtüştüğü ortaya konulmuştur. Bu bağlamda deniz ticareti, Osmanlı limanlarıyla Napoli arasındaki ticaret yolları ve karşılıklı diplomatik yazışmalar incelenerek, Osmanlı'nın Avrupa'daki ekonomik diplomasi stratejisi hakkında önemli ipuçları verilmiştir.

Osmanlı tarihinin ihmal edilmiş bir alanına odaklanarak tarih yazımına önemli bir katkı sağlayan kitap, diplomasi tarihinin sadece savaşlar ve büyük anlaşmalarla değil; aynı zamanda kültürel alışverişler, ekonomik bağlar ve gündelik hayat pratikleriyle de şekillendiğini etkileyici bir şekilde göstermektedir. Akademik bir perspektifle kaleme alınmış bu eser, Osmanlı tarihinin daha geniş ve derinlikli bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. **Söz konusu kitap, sadece tarihle ilgilenenlerin değil, dünya diplomasisinin tarihsel köklerini anlamak isteyen herkesin okuması gereken bir kitaptır.**